

BALTIJAS VALSTU STIPENDIJA SIEVIETĒM ZINĀTNĒ 2026

VANDA HAFERBERGA *Ph.D.*

Baltijas valstu stipendija Vandai Haferbergai piešķirta par pētījumu "Agrā neolīta keramika Latvijas teritorijā: tehnoloģijas, izcelsme un izplatība". Vanda Haferberga ir Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Vēstures un arheoloģijas nodaļas pētniece.

Vanda Haferberga ir arheoloģe, kuras galvenais pētniecības virziens saistīts ar seno keramikas trauku starpdisciplināru izpēti, fokusējoties uz tehnoloģijām un jēlmateriālu pieejamību un ietekmi uz aizvēstures kopienām. Paralēli viņa veic arheoloģisko izpēti aizvēstures perioda dzīvesvietās – apmetnēs un pilskalnās.

Agrajā neolītā (5400.–3900. g. pr. Kr.) senās kopienas iepazīna jaunu tehnoloģiju – keramikas trauku izgatavošanu. Trauku izmantošana pozitīvi ietekmēja dzīves kvalitāti, veicinot iedzīvotāju skaita pieaugumu un kopējo attīstību.

Salīdzinājumā ar citiem periodiem agrā neolīta keramikas tehnoloģiju un izcelsmes pētījumiem pievērsušies vien daži arheologi. Līdz ar to trūkst būtiskas informācijas par šīs tehnoloģijas ienākšanu, attīstību un izplatību Latvijas teritorijā.

Projekta mērķis ir izziņāt agrā neolīta keramikas tehnoloģiju daudzveidību, izcelsmi un izplatību mūsdienu Latvijas teritorijā. Lai sasniegtu šo mērķi, tiks veikta starpdisciplināra keramikas kolekciju izpēte, izmantojot makroskopiskās, mikroskopiskās un ķīmiskās analīzes. Tāpat tiks veikti lauka darbi – māla iegulu apzināšana, lai noskaidrotu jēlmateriālu ietekmi uz tehnoloģiskajiem risinājumiem un veiktu interpretācijas par trauku izcelsmi.

Vanda stāsta: "Manas pētnieciskās intereses un specializācija tiešā mērā saistītas ar arheoloģiskās keramikas trauku un māla priekšmetu izpēti, izmantojot gan keramikas petrogrāfiju, gan arī rentgenstaru fluorescences spektroskopiju. Esmu bijusi iesaistīta vairākos projektos un pētījumos, kas vērsti uz resursu pieejamību aizvēstures kopienās un to ietekmi uz tehnoloģiju un tradīciju attīstību. Kopš 2021. gada vadu arheoloģiskos izrakumus dažādu starptautisku un vietēju projektu ietvaros. Esmu veikusi arheoloģisko izpēti gan neolīta dzīvesvietās (piemēram, Aboras I apmetnē), gan arī bronzas un dzelzs laikmeta pilskalnās (Dieva kalnā, Grebu kalnos, Zamečkā, u. c.), tādējādi papildinot zināšanas par apdzīvotības tendencēm Latvijas teritorijā.

Savu pētījumu rezultātus publicēju starptautiskos zinātniskos žurnālos, kā arī populārzinātniskos izdevumos. Uzskatu, ka saikne starp pētniekiem un plašāku sabiedrību ir pamats zinātnes attīstībai un ilgtspējībai. Esmu lasījusi vairākas populārzinātniskas lekcijas un gatavojusi preses ziņas, sniegusi intervijas, lai sasniegtu sabiedrību un skaidrotu arheoloģijas nozīmi un būtību. Kopā ar komandu esmu izveidojusi keramikas trauku plānslīpējumu digitālo katalogu www.claypots.lv, kas paredzēta gan pētniekiem, gan studentiem, gan jebkuram interesentam, veicinot datu pieejamību un apriti. Arī iegūtā stipendija palīdzēs ne tikai veikt kvalitatīvu pētījumu, bet arī popularizēt arheoloģijas zinātni un veicināt izpratni par to.

Savu brīvo laiku pavadu kopā ar vīru, ejam garos pārgājienos, gan arī skatāmies dažādas dokumentālās filmas un seriālus. Lietainā laikā lasu grāmatas. Aktīvi kalpoju Saulkrastu Pēterupes ev. lut. baznīcas draudzē un ansamblī. Kalpošana Dievam palīdz izrauties no reizēm ļoti saspringtās akadēmiskās ikdienas un rast mieru."

<https://claypots.lv/>
<https://www.researchgate.net/profile/Vanda-Haferberga>

unesco

Latvijas
Nacionālā komisija

Izglītības un zinātnes
ministrija